

Saarde valla tuuleenergeetika detailplaneering alal P16

Seletuskiri ja joonised

Töö nr 2741/16

Tartu 2017-2020

Merlin Kalle

Projektijuht-planeerija

Ruumilise keskkonna planeerija, tase 7 (nr 105735)

Tuulepealne Maa OÜ

Töö koostamisest huvitatud isik

SISUKORD

A – SELETUSKIRI	5
1. PLANEERINGU KOOSTAMISE EESMÄRK JA ALUSED	5
2. OLEMASOLEVA OLUKORRA ISELOOMUSTUS	6
3. PLANEERINGUALA LÄHIPIIRKONNA SEOSD	8
3.1. ANALÜÜS	8
3.2. VASTAVUS STRATEEGILISTELE PLANEERIMISDOKUMENTIDELE	12
4. DETAILPLANEERINGU PLANEERIMISSETTEPANEK	15
4.1. PLANEERINGUALA KRUNTIDEKS JAOTAMINE	15
4.2. KRUNTIDE EHTUSÕIGUSED	15
4.3. EHTISTE ARHITEKTUURILISED JA KUJUNDUSLIKUD NING EHTUSLIKUD TINGIMUSED	15
4.4. KRUNTIDE HOONESTUSALAD	15
4.5. JUURDEPÄÄSU ASUKOHT JA LIIKLUSKORRALDUS	16
4.6. HALJASTUS JA HEAKORD	16
4.7. EHTISTEVAHELISED KUJAD	17
4.8. KURITEGEVUSE RISKE VÄHENDAVALD TINGIMUSED	17
4.9. TEHNOVÕRKUDE JA RAJATISTE ASUKOHAD	17
4.10. MAAPARANDUS.....	17
4.11. KESKKONNATINGIMUSTE SEADMINE.....	18
4.11.1. ARENDUSE MÕJU INIMESE TERVISELE	18
4.11.2. ARENDUSE MÕJU PÄRANDKULTUURILE JA MAASTIKELE, SH VISUAALSED ASPEKTID	19
4.11.3. ARENDUSE VÕIMALIK MÕJU NAKKHIIRTELE	20
4.11.4. ARENDUSE VÕIMALIK MÕJU LINNUSTIKULE	21
4.11.4.1. KOKKUPÕRKEOHT TUULIKUTEGA	21
4.11.4.2. HÄIRIMINE JA MÜRA TUULEPARGI RAJAMISE AJAL	21
4.11.4.3. HÄIRIMINE JA MÜRA TUULEPARGI OPEREERIMISE AJAL	21
4.11.4.4. ELUPAIKADE HÄVIMINE.....	22
4.11.4.5. EHTUSJÄRGNE SEIRE	22
4.11.4.6. VÄIKE-KONNAKOTKAS.....	22
4.11.5. HINNANG JÄÄTMETEKKE VÕIMALUSTE KOHTA.....	23
4.11.6. LEEVENDAVALD MEETMED	23
4.11.7. KESKKONNASEIRE VAJADUS.....	23
4.12. SERVITUUTIDE VAJADUSE MÄÄRAMINE	24
4.13. MUUD SEADUSTEST JA TEISTEST ÕIGUSAKTIDEST TULENEVALD KINNISOMANDI KITSENDUSED.....	24
4.14. PLANEERINGU ELLUVIIMINE	25

B – JOONISED

C – KOOSKÖLASTUSTE JA ARVAMUSTE KOKKUVÕTE

A – SELETUSKIRI

1. PLANEERINGU KOOSTAMISE EESMÄRK JA ALUSED

Käesoleva planeeringu koostamise lähtedokumentiks on Saarde Vallavolikogu 12.10.2016. a otsus nr 30 *Saarde valla tuuleenergeetika detailplaneeringu algatamine alal P16* ja lähteseisukohad detailplaneeringu koostamiseks.

Vastavalt planeeringu koostamise lähteseisukohtadele on detailplaneeringu arenduspiirkonnaks Saarde vallas Tõlla külas Vana-Neitsi (71101:005:0020), Neitsipõllu (71101:005:0061), Noore-Neitsi (71101:005:0028) katastriüksused ja kaks jätkuvalt riigi omandis olevat maatükki AT040127139 ja AT040127144.

Planeeringu koostamise eesmärk vastavalt planeeringu koostamise algatamise otsusele on P16 arendusalale rajada viie elektrituulikuga tuulepark.

Planeeringu koostamisel kuulub arvestamisele Saarde valla üldplaneering, mille kohaselt asub ala hajaasustuses maatulundusala põhisihotstarbega territooriumil rohevõrgustiku alal.

Planeeringu koostamisel kuulub arvestamisele ka Pärnu maakonna planeering ja Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneering, milles on toodud mõisted:

Arenduspiirkond - maksimaalne maa-ala, mille maakasutusotstarve võimaldab elektrituulikute rajamist, st arenduspiirkond on arendusalale (või nende grupile) puhveralade lisamisega moodustatud territoorium, mille sees võib elektrituulikute arendusala laieneda või kitseneda, kui see osutub võimalikuks sobivus-kriteeriumite täpsema analüüsi tulemuste alusel järgnevate planeeringute koostamisel. Arenduspiirkondades on arendusalade laiendamine ja seal elektrituulikute rajamise aluseks üldplaneeringu tuuleenergeetika teemaplaneering või üldplaneering.

Arendusala - sobivusanalüüsining riigi ja kohaliku omavalitsuse tasandil teadaoleva informatsiooni alusel määratletud elektrituulikute arendamiseks sobiv ala. Arendusaladel on elektrituulikute (tuulikupark) rajamise aluseks detailplaneering, üldplaneeringu tuuleenergeetika teemaplaneering või üldplaneering.

Planeeringuala ei ole seotud ühegi detailplaneeringuga.

Detailplaneeringule on algatatud keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH).

Planeeringu koostamisel on alusdokumentatsioonina kasutatud:

- Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringut (kehtestatud Pärnu maavanema 21.11.2013 korraldusega nr 646);
- Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringu keskkonnamõju strateegilist hindamist;

- Saarde valla üldplaneeringut (kehtestatud Saarde Vallavolikogu 30.01.2008 otsusega nr 2);
- Pärnu maakonna planeeringut (kehtestatud riigihalduse ministri 29.03.2018 käskkirjaga nr 1,1-4/74);
- Saarde valla tuulikuparkide P14, P15, P16 detailplaneeringute keskkonnamõju strateegilist hindamist, sh hindamise väljatöötamise kavatsust (OÜ Hendrikson & Ko);
- Geodeetilist alusplaani täpsusastmega M 1:500 (Geodeesia 24 OÜ, jaanuar 2019, töö nr 2657-19); alusplaani koordinaadid on esitatud L-EST97 ja kõrgused EH2000 süsteemis;
- Uuringut Saarde valla tuuleenergeetika arenduspiirkondades P14 ja P16 tuuleparkide rajamisega kaasnev mõju linnustikule (OÜ Xenus, august 2017);
- Uuringut Saarde valda kavandatavate P14 ja P16 tuuleparkide mõju kohta nahkhiirtele (OÜ Elustik, november 2017);
- Uuringut Saarde valda kavandatavate P14, P15 ja P16 tuuleparkide mõju kohta nahkhiirtele (OÜ Elustik, detsember 2018);
- Ekspert hinnangut Saarde valla tuuleenergeetika arenduspiirkonna P16 tuulepargi rajamisega kaasnevast mõjust väike-konnakotkale ja teistele piirkonnas pesitsevatele röövlindudele (Kotkaklubi, september 2019);
- Planeerimisseadust ning teisi Eesti Vabariigis kehtivaid käesolevale detailplaneeringule kohalduvaid õigusakte.

Planeeringu käigus toimunud kirjavahetus ja dokumendid asuvad lisade kaustas.

2. OLEMASOLEVA OLUKORRA ISELOOMUSTUS

Planeeringuala täpne asukoht ja piir selgus detailplaneeringu KSH väljatöötamise kavatsuse koostamise käigus koostöös planeeringu koostamisega kaasatud isikutega.

Planeeringuala asukohta väljaselgitamisel oli põhiliseks kriteeriumiks planeeritavate tuulikute võimalikult kaugel asukoht I kaitsekategooria linnuliikide- väike-konnakotka ja must-toonekure teadaolevatest püsielupaikadest, samas et tuulikutel oleks tagatud normaalseks tööks vajalik vahemaa.

Kuna Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringu kohaselt ei tohiks elektrituulikute rajamiseks edaspidi koostatavate detailplaneeringute koostamisel elektrituulikute arendusalade väljajoonistunud piire dogmaatiliselt järgida, kuna kogu ulatuslikku piirkonda hõlmava sobivusanalüüsi üldisel „lennukõrgusel“ võib esineda ebatäpsusi, ulatub käesoleva planeeringu ala põhjaosa ka väljapoole teemaplaneeringus määratud arendusala P 16 väljajoonistatud piiri (jäädes siiski arenduspiirkonna P 16 piiridesse).

Planeeringu koostamise käigus selgusid ala põhjaosa mõjualas täiendavad kaitsealuste linnuliikide pesapaigad, mistõttu algselt kavandatud põhjapoolseima tuuliku arendamisest loobuti.

Planeeringujoonistel *olemasolev olukord* ja *põhijoonis* on planeeringuala näidatud eraldi joonistel (olemasolev olukord vastavalt joonistel nr 2, 3, 4 ja 5 ning põhijoonis vastavalt joonistel 6, 7 ja 8).

Planeeringuala asub Saarde vallas Tõlla külas Noore-Neitsi, Neitsipõllu ja Vana-Neitsi katastriüksustel, mille andmed on toodud alljärgnevas tabelis. Ala suurus on ca 36 ha.

Tabel 2.1. Planeeringualal asuvate katastriüksuste andmed

Aadress/nimetus	Katastritunnus	Pindala/ Planeeringualale jääva osa pindala	Maakasutuse sihtotstarve
Noore-Neitsi	71101:005:0028	54.95 ha / 7.6 ha	Maatulundusmaa 100%
Neitsipõllu	71101:005:0061	35.02 ha / 15.7 ha	Maatulundusmaa 100%
Heiniku	71101:001:0246	2.92 ha / 1.2 ha	Maatulundusmaa 100%
Vana-Neitsi	71101:005:0020	50.31 ha / 11.2 ha	Maatulundusmaa 100%

Planeeringuala on hoonestamata. Tegemist on enamasti lageda dreentitud põllumaaga, mida ääristavad võsastunud kuivenduskraavid, vaid Vana-Neitsi katastriüksuse osal kasvab ka metsa. Maapind on tasane, madalam on ala põhjaosa, kus maapind on ca 59- 60 m/abs. Tuule ressurss 7.26-7.50 m/s on 103 m kõrgusel.

Transpordiga juurdepääs planeeringualale toimub ca 3.5 m laiuselt kohalikult kruusateelt ala põhjaosas, mis saab alguse 19306 Tõlla-Kamali kõrvalmaanteelt. Kõrvalmaantee jääb planeeringualast ca 2 km kaugusele põhjasuunda.

Planeeringuala asub Neitsiküla maaparandussüsteemi alal (MS kood 6113750020040) ja Neitsiküla maaparandussüsteemi alal (MS kood 6113750030030), ala ida-, lõuna- ja loodekülge ääristab alla 10 km² valgala Neitsiküla maaparandussüsteemi eesvool, millel on mõlemal kaldal 12 m laiune kaitsevöönd¹.

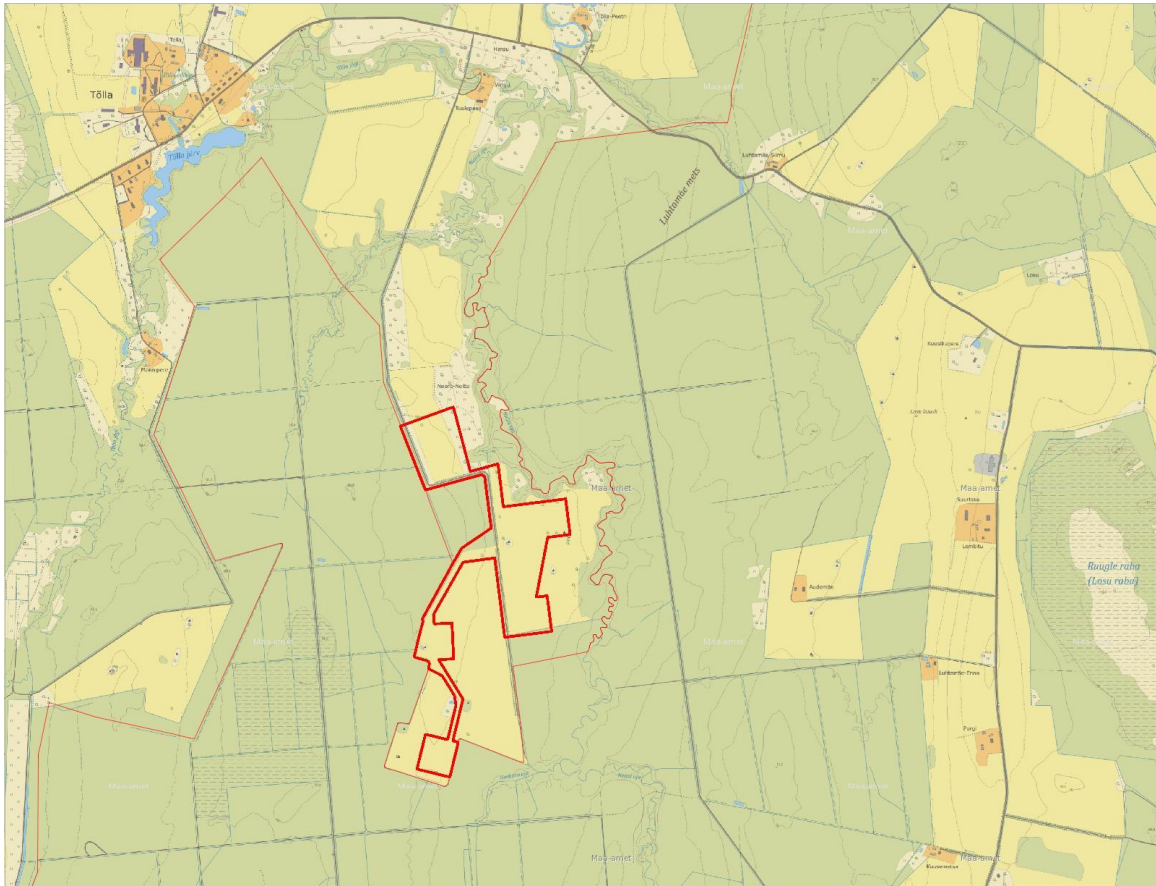
Tehnovõrkudest asuvad alal vaid drenaažitorud.

Planeeringualal ei esine loodusvarasid, kaitstavaid loodusobjekte, EELISE andmetel kaitsealuste liikide elupaiku ega kultuurimälestisi. Lähiumbruskonnas puuduvad Natura 2000 alad. Alal ja selle vahetus läheduses puuduvad objektid, mis vajavad keskkonnalube.

Planeeringuala põhjaosa mõjualasse jäävad kaitsealuste linnuliikide leiukohad, millega on planeeringu koostamisel arvestatud.

Planeeringuala asukoht on vaadeldav joonisel nr 1 ja skeemil 2.2.

¹ Maaeluministri 10.12.2018 määrus nr 64 Eesvoolu kaitsevööndi ulatus ja kaitsevööndis tegutsemise kord § 2 lg 2

Skeem 2.2. Planeeringuala asukoht (tähistatud punase joonega). Peene punase joonega on tähistatud omavalitsuse piir.

3. PLANEERINGUALA LÄHIPIIRKONNA SEOSSED

3.1. ANALÜÜS

Planeeringuala asub hajaasustusega alal Tõlla külas ümbritsetuna enamal määral metsmaadega, idasuunas põllumaaga. Kuna tuulepark kavandatakse Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringus määratud P16 arenduspiirkonna ja -ala piires, kasutatakse territooriumi analüüsiks nimetatud teemaplaneeringu kriteeriumite kogumit arendusala P16 kohta, millele on sinise tekstiga tehtud täpsustavaid täiendusi.

Tabel 3.1.1 Arendusala P 16 kriteeriumid

Pärnumaa, Saarde vald	P16
Arenduspiirkonna pindala	110 ha
Arendusala pindala	69 ha
Tuuleressurss	7.26 –7.50 m/s 103 m kõrgusel

Pärnumaa, Saarde vald		P16			
Nr	Kriteerium	Aren- dusala sees	Aren- dusala lähedal	Kommentaar	
1.	Asustusala			Lähimad hooned ca 1.2 km. Audemäe (kt 10501:001:0057) eluhoone planeeringualast idasuunas, planeeringualast puhverdatud metsamaaga.	
	Elu ja ühiskondlik hoone			Lähimad elamumaad ca 2.1 km	
2.	Puhke- ja virgestusalad			Lähim puhkeala (RMK) ca 11.5 km	
3.	Väärtuslikud maastikud			Kilingi-Nõmme-Tihemetsa väärtmaastik ca 4.6 km	
4.	Muinsuskaitse			Sootee ca 2.4 km	
5.	Kalmistud			Lähim kalmistu ca 9.7 km kaugusel	
6.	Roheline võrgustik			Piirneb rohevõrgu struktuuridega. Vastavalt Saarde valla üldplaneeringule jääb planeeringuala roheline võrgustiku koridorile ja tuumalale. Vastavalt Pärnu maakonnaplaneeringu roheline võrgustiku käsitlusele planeeringuala tuumaladele ega rohekoridori tinglikule teljele ei jää.	
7.	Looduskaiste	Kaitseala		Sangla looduskaitseala ca 3.1 km	
		Hoiuala		Kikepera hoiuala ca 13 km	
		Püsielupaik		x	Kärsu-Metsaküla väike-konnakotka püsielupaiga kollane puhver hõlmab ala vähesel määral. Juulis 2019 registreeriti üks uus väike-konnakotka leiukoht (Tõlla väike-konnakotkas, KLO9124802) ning üks hiireviu leiukoht (KLO9124801), mis asuvad P16 alaga osaliselt kattuvalt ning üks hiireviu leiukoht (KLO9124800) P16 ala lähedal. Koostatud on linnustiku-uuring ja eksperthinnang tuulepargi rajamisega kaasnevast mõjust väike-konnakotkale ja teistele piirkonnas pesitsevatele röövlindudele.
		Kaitsealused liigid		x	Kärsu-Metsküla väike-konnakotka (I) pesa lähemal kui 5 km, must-toonekure pesa ca 4 km (mõlema kollane puhver ulatub alale). Tõlla väike-konnakotka (I) ja hiireviu (III) leiukoht P16 alaga osaliselt kattuvalt ning üks hiireviu (III) leiukoht P16 ala lähedal.
		Täpsustamata kaitstav liik			
		Kaitstavad looduse üksikobjektid			Losu kuusk ca 1.7 km
		Vääriselupaik			VEP nr.132153 ca 0.1 km planeeringualast idasuunas
		Natura 2000			Sangla loodusala ca 3.1 km
		Natura 2000 varinimekirja alad			Vedelsoo ca 4.7 km
		Märgala			Ruugle soo (Losu raba) serva-rabamännik ca 2.2 km
		ELF-i poolt inventeeritud alad			Kärsu Kaetsaare kuusik ca 2.1 km
		Poollooduslikud kooslused			Elupaigatüüp 6530 (puisniidud) ca 8.4 km
		Ürglooduse raamatu objektid			Halliste soo ca 4.8 km
Projekteeritav kaitseala			Allikukivi maastikukaitseala ca 7 km		
Kaitsestaatuseta liigid			limane hariksamblik ca 13 km		
8.	Veekogud		x	Neitsi oja piiranguvöönd ulatub alale	
9.	Maavarad			Umbsoo turbamaardla ca 2.4 km	
10.	Infra-struktuur	Maantee		Tõlla-Kamali kõrvalmaantee ca 1.7 km	
		Kõrgepingeliin al 35 kV		Mõisaküla ca 2.3 km	
		Raudtee		Lähim ca 4 km	
		Gaasitrass		D kategooria gaasitorustik ca 40 km	
11.	Riigikaitseobjektid (sh õhuseireradarid)			Kilingi-Nõmme riigikaitsemaa (Hommiku tn 6) ca 9 km	
12.	Lennundus			Pärnu lennuväli ca 48 km	
	Pärandkultuur	x		Lähimad objektid on Vana-Neitsi talukoht, mis külgneb planeeringuala lõunaosaga ja Väike-Neitsi talukoht, mis jääb osaliselt planeeringuala kirdeosale. Vastavalt Maa-ameti pärandkultuuri rakendusele on mõlema objekti puhul tegemist põlise talukohaga, millel märgid (õuepuud) on säilinud, kuid tüüpi ei saa määrata. Väike-Neitsi talukohas on säilinud kaks tamme põllumaal. Planeeringualale tammed ei jää. Käära talukoht planeeringualast ca 150 m kirdesuunas. Tegemist on vabadiku (popsi) sauna asemega, millest säilinud alla 20%. Noore-Neitsi	

Pärnumaa, Saarde vald		P16	
			talukoht planeeringualast ca 180 m põhjasuunas - põline talukoht, millest säilinud alla 20%. Tegemist on endise Voltveti mõisa taluga nr XV, mille lauda vundamendi juurde viis maakividest estakaad. Alast ca 1 km raadiusesse jäävad veel läänesuunda Läti talukoht ja idasuunda Haudemäe põlistalu. Mõlema objekti puhul tegemist põlise talukohaga, millest Läti talukohal märgid säilinud (õuepuud; vahtrad, tamm), kuid tüüpi ei saa määrata. Haudemäe põlistalu on hästi säilinud ja selle kohta on teada, et Losu talu peremees andis parunile võlgu, kuna viimane ei suutnud aga võlga tasuda andis ta vastutasuks maalapi millele rajati Haudemäe talu.
	Maaparandus	x	Neitsiküla (MS kood 6113750030030) ja Neitsiküla (MS kood 6113750020040) maaparandusehitise. Planeeringuala jääb mõlemale nimetatud maaparandusehitisele.
	Nahkhiirte elu- ja koondumispaigad	x	Nahkhiirte väheoluline ala, kus on suurte tuuleturbiinide püstitamise ja tuuleparkide rajamise tõenäoliselt väikese mõjuga nahkhiirte ja nende elupaikadele. Täpsemate hinnangute saamiseks tuleks korraldada uuringuid looduses. Koostatud on uuringud

Planeeringuala kontaktvööndi seosed on graafiliselt kajastatud joonisel nr 1, kus on välja toodud ka Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringu sobivusanalüüsi väljavõte, mis illustreerib tabelit 3.1.1.

Planeeritud tuulikud on kavandatud kaugemale kui 1 km lähimatest eluhoonetest ja planeeringu koostamisel on teostatud müra ning varjutuse modelleerimine (arendusalade P14, P15 ja P16 koosmõju), mille tulemusena nähtub, et ühtegi eluhoonet ei jää 40 dB-st (rangeim kehtestatud nõue- sihtväärtus uutel elamualadel- iseloomustab häid tingimusi elamualadel öisel ajal) kõrgema müratasemega alale. Samuti ei jää ühtegi eluhoonet alale, kus summaarne varjutamise kestus ühe kalendriaasta jooksul ületaks 30 tundi (Euroopas, USA-s ja Austraalias vastuvõetav summaarne varjutamise kestus ühel hoonestusalal).

Planeeritud elektrituulikute lähedusse, st minimaalselt 250 m kaugusele ei jää infrastruktuuri suuri elemente nagu riigimaantee, kõrgepingeliinid, raudtee, gaasitrass jmt. Planeeritud elektrituulikuid ei kavandata väärtuslikule maastikule ega pärandkultuuri objektidele, samuti mitte maardla territooriumile.

Planeeringuala kontaktvööndis asub rohkesti talukohti pärandkultuuriobjektidena, millest lähim hästi säilinud objekt jääb ca 1 km kaugusele. Planeeritud tuulikud sellele otsest mõju ei avalda.

Kuigi teemaplaneeringus on P16 arendusala määratud kui nahkhiirte väheoluline ala, on dokumendis välja toodud, et täpsemate hinnangute saamiseks tuleb korraldada uuringuid looduses. Seega teostati alal 2 uuringut², millega lahenduse koostamisel on arvestatud.

Kuna planeeringuala kontaktvööndisse jäävad väike-konnakotka (LK I) püsielupaigad, teostati uuring tuulepargi rajamisega kaasnevast mõjust linnustikule³ ja eraldi eksperthinnang kaasnevast mõjust väike-konnakotkale ja teistele piirkonnas pesitsevatele röövlindudele⁴. Uuringus toodi välja võimalikud leevendavad meetmed mõju

² Uuring Saarde valda kavandatavate P14 ja P16 tuuleparkide mõju kohta nahkhiirtele ja uuring Saarde valda kavandatavate P14, P15 ja P16 tuuleparkide mõju kohta nahkhiirtele

³ Uuring Saarde valla tuuleenergeetika arenduspiirkondades P14 ja P16 tuuleparkide rajamisega kaasnev mõju linnustikule

⁴ Eksperthinnang Saarde valla tuuleenergeetika arenduspiirkonna P16 tuulepargi rajamisega kaasnevast mõjust väike-konnakotkale ja teistele piirkonnas pesitsevatele röövlindudele

vähendamiseks linnustikule, mis on kirjeldatud ptk-s 4.11. Täiendava eksperthinnangu tulemusel loobuti planeeringu koostamisel ühest kavandatud tuulikust.

Kavandatav tuulepark ja sellega seotud taristu ei asu üldplaneeringuga määratud kohaliku tasandi rohevõrgu tugiala ega koridori alal. Kavandatav tegevus on seotud maakonna tasandi (suurte ja väikeste) rohevõrgu struktuuridega.

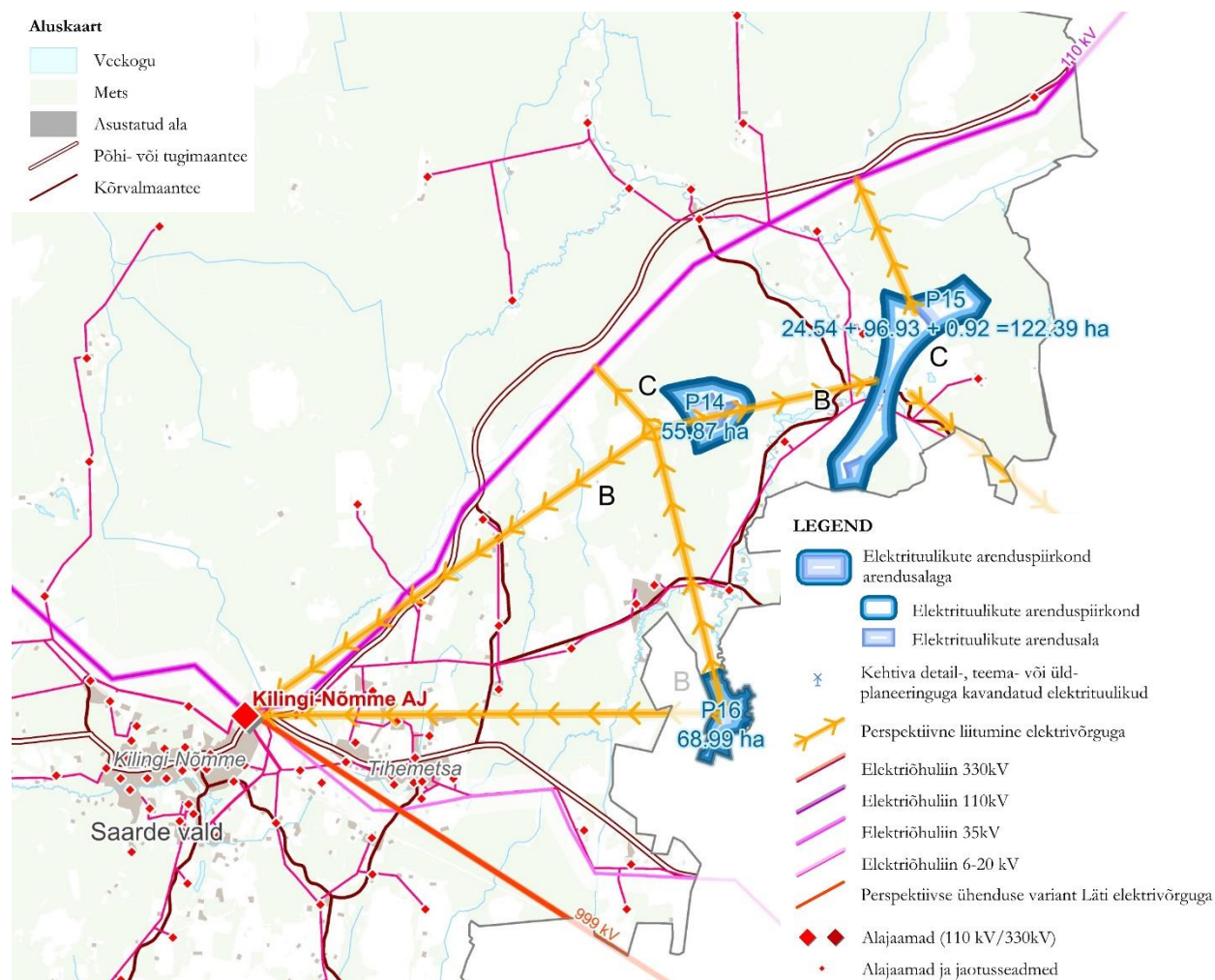
Vastavalt Pärnu maakonna planeeringu rohelise võrgustiku käsitlusele ei jää planeeringuala tuumaladele ega rohekoridori tinglikule teljele.

Ehitamisel tuleb lähimatele kaitsealustele liikidele tagada võimalikult ohutud elu- ja liikumistingimused ja püstitada võib vaid uusi elektrituulikuid, kasutatud tuulikute püstitamine on keelatud.

Seega on elektrituulikute rajamine planeeringualale vastavuses teemaplaneeringus esitatud põhimõtetega (põhimõtted Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringu punktina 3.3.1 leitavad lisade kaustas).

3.2. VASTAVUS STRATEEGILISTELE PLANEERIMISDOKUMENTIDELE

Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringu kohaselt on Pärnumaal Saarde vallas üheks elektrituulikute arendamiseks sobivaks alaks ehk arendusalaks Tõlla külas ala P16.

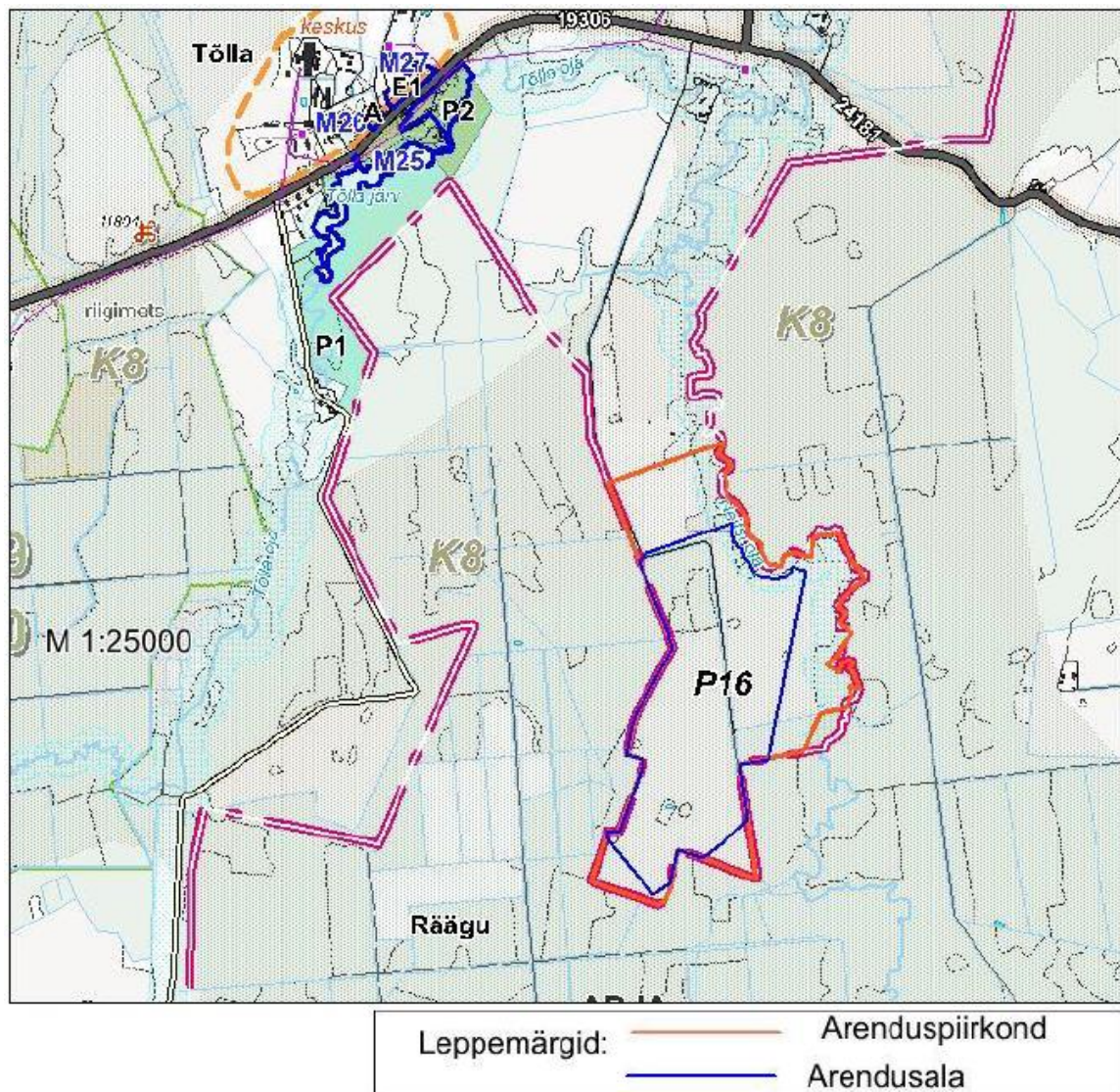
Skeem 3.2.1. Väljavõte Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringu kaartidist

Vastavalt teemaplaneeringule asub ala P16 piirkonnas, kus leidub suhteliselt vähe tuuleenergeetika arendamise seisukohast olulisi piiranguid põhjustavaid objekte. Välja võib siiski tuua lähedal asuva (peaaegu 5 km) väike-konnakotka püsielupaiga ja Sanga looduskaitsealal asuv must-toonekure pesitsuskoha. Sellest tulenevalt on edasise arendamise käigus vaja täpsustada võimalikke mõjusid linnustikule. Puudulik on info ka linnustiku rände ja võimalike rände koondumiskohtade osas selles piirkonnas, mistõttu on edasisel arendamisel vajalikud täiendavad linnustiku uuringud, mis hõlmaksid ka neid asjaolusid.

Tuuleenergeetika teemaplaneering jääb kehtima koos Pärnu maakonna planeeringuga olles selle lisaks.

Käesolev detailplaneering on teemaplaneeringu kohane.

Saarde valla üldplaneeringu kohaselt asub planeeringuala maatulundusala põhisihotstarbega territooriumil rohevõrgustiku struktuurialal. Maatulundusala kajastub üldplaneeringu kaardil aluskaardina ja ei ole viimase arusaadavuse huvides tähistatud tähega M.

Skeem 3.2.2. Väljavõte Saarde valla üldplaneeringust

Üldplaneeringu kohaselt on maatulundusalal oluline silmas pidada, et ehitiste ja infrastruktuuri rajamisel ei võetaks kasutusele väärtuslikku põllumaad. Planeeringualal ei ole tegemist üldplaneeringu kohase väärtusliku põllumaaga.

Üldplaneeringusse on sisse kantud teemaplaneeringu kohased tuulikute arenduspiirkonnad ja arendusalad.

Üldplaneeringu kohaselt tuleb säilitada rohevõrgu alade terviklikkus ja vältida terviklike loodusalade killustumist; ehitusalade valik, sh ka infrastruktuuride rajamiseks, peab väljaspool elamu- ja tootmisalasid edaspidi lähtuma rohelisest võrgustikust; tugialal: looduslike alade osatähtsus ei tohi langeda alla 90%. Tuleb tagada alade läbimõõdud/pindala ja kompaktsus. Tuleb vältida asustuse tekkimist ja uusehitisi (sh uued tehnokoridorid). Keelatud on asfalteeritud teede rajamine ja olemasolevate pinnasteede asfalteerimine; rohekoridori alal tagada rohekoridori selline laius, mis tagab selle püsimise ja toimimise tähtsusest lähtuvalt. Uusehitisi on lubatud rajada erandlikult, vastavalt igakordsele mõjude hindamisele. Rohevõrgustiku koridoride alal tuleb tagada

sidusalt kulgevate looduslike koosluste olemasolu minimaalselt 70% ulatuses, milleks tuleb vajadusel rakendada kompenseerivaid meetmeid (metsastamine, põõsarinde rajamine, puude istutamine võrade liitumisega jms). Rohekoridoris paikneva maaüksuse (sh katastriüksuse) sihtotstarbe muutmine võib toimuda ainult maatulundusmaaks, kaitsealuseks maaks ja üldmaaks kui kehtestatud detailplaneeringuga pole määratud teisiti.

Kavandatavad tuulikud asuvad maakonna tasandi väikesel tugialal (T9). Viimane asub ise suures osas Viljandimaal. Kavandatavad juurdepääsud kulgevad rohevõrgus valdavalt olemasolevaid teid mööda. Uusi teid kavandatakse valdavalt detailplaneeringu alale koos nende äärde jäävate maakaabelliinidega- need jäävad rohevõrgustiku (T9) alale. Samuti kulgeb maakaabelliin detailplaneeringu alast põhjasuunas läbi rohevõrgu alade (valdavalt koridorid).

Kokkuvõtvalt võib välja tuua, et kavandatav tuulepark ega sellega seotud taristuobjekt ei asu üldplaneeringuga määratud kohaliku tasandi rohevõrgu tugiala ega koridori alal. Kavandatav tegevus on seotud maakonna tasandi (suurte ja väikeste) rohevõrgu struktuuridega ning selles osas on asjakohane käsitleda uut kehtivat Pärnu maakonnaplaneeringut.

Vastavalt *planeerimisseadusele* on maakasutuse juhtotstarve üldplaneeringuga määratav maa-ala kasutamise valdav otstarve, mis annab kogu määratud piirkonnale edaspidised maakasutuse põhisuunad. Planeeritud tuulikute ja nendele vajalike montaažiplatside rajamine vähendab põllumajanduslikku maad ca 1.5 ha, mis arvestades toodetavat elektrienergiat on ratsionaalne maakasutus.

Detailplaneeringujärgselt säilib planeeritud tuulikuid ümbritsev maa maatulundusmaana, üldplaneeringu põhimõtted jäävad kehtima ja planeeritud tuulikud ei avalda mõju ümberkaudsete katastriüksuste sihtotstarbelisele kasutamisele.

Seega on tegemist üldplaneeringut täpsustava, mitte *planeerimisseaduse* kohase üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga⁵.

Pärnu maakonna planeeringus on kajastatud teemaplaneeringu kohased elektrituulikute arenduspiirkonnad ja planeeringus sisaldub kõige uuem maakonna roheline võrgustiku lahendus. Looduskeskkonna joonise alusel ei jää planeeringuala roheline võrgustiku tuumalale ega koridori tinglikule teljele. Samas on asustuse joonisel planeeringualal asuv maatulundusmaa määratletud väärtusliku põllumajandusmaana. Soovitustena väärtuslike põllumaade säilitamiseks on muuhulgas toodud välja järgmised põhimõtted: hoida kasutuses põllumajandusmaana või avatud maastikuna; säilitada ja hoida korras maaparandussüsteemid ja nende eesvoolud avatud. Nimetatud tingimustele planeeringulahendus vastab.

Käesolev detailplaneering on maakonna planeeringu kohane.

⁵ *Planeerimisseadus* § 142 lg 1 p 1- üldplaneeringu põhilahenduse muutmine on üldplaneeringuga määratud maakasutuse juhtotstarbe ulatuslik muutmine

4. DETAILPLANEERINGU PLANEERIMISETTEPANEK

4.1. PLANEERINGUALA KRUNTIDEKS JAOTAMINE

Planeeringulahendusega Neitsipõllu ja Vana-Neitsi kinnistute (millele on kavandatud tuulikute rajamine) piire ei muudeta ja katastrisse kantud pindalad jäävad samaks. Samuti ei muudeta Noore-Neitsi kinnistu piire ja katastrisse kantud pindala jääb samaks.

4.2. KRUNTIDE EHITUSÕIGUSED

Kruntide ehitusõigused on toodud joonistel nr 6, 7 ja 8 tabelites.

Planeeringuga on määratud ehitusõigus nelja elektrituuliku püstitamiseks. Ühe tuuliku maksimumvõimsuseks on kavandatud 5 MW. Elektrituulik rajatakse kuni 600 m² suurusele vundamendile, mille kõrgus olemasolevast maapinnast on kavandatud kuni 3 m. Vundamendi täpne tehniline lahendus selgub tehnilise projekti koostamisel.

Elektrituuliku maksimaalseks kõrguseks (laba tipu kõrguseks) on kavandatud olemasolevast maapinnast 250 m.

Lisaks tuulikutele on kavandatud vajalik infrastruktuur – juurdepääsuteed, montaažiplatsid ja elektriliinid.

Tuulikud ja neile vajalik infrastruktuur rajatakse Neitsipõllu ja Vana-Neitsi kinnistutele hoonestusõiguslepingute kohaselt.

4.3. EHITISTE ARHITEKTUURILISED JA KUJUNDUSLIKUD NING EHITUSLIKUD TINGIMUSED

Elektrituuliku näol on tegemist selle tootja poolt välja töötatud ja valmistatud tervikliku lahendusega (seadmega) ning selles ei ole võimalik ega vajalik teha arhitekturseid ega kujunduslikke korrigeeringuid. Sõltuvalt konkreetse asukoha ehitusgeoloogilisele olukorrale projekteeritakse sobiv vundament, kuid ka vundamendi puhul lähtutakse elektrituuliku tootja poolsetest ettekirjutustest/soovitustest/juhenditest.

Ehitiste rajamisel alale, kus asuvad drenid või kollektorid, tuleb tagada maaparandussüsteemi reguleeriva võrgu toimima jäämine.

Ehitustegevuse ajaks ohutuse eesmärgil lepitakse krundi omanikuga kokku ajutised piirangud teatud alade kasutamisel (põllumaa kasutamine, alal viibimine jmt).

4.4. KRUNTIDE HOONESTUSALAD

Kruntidele on määratud hoonestusalad (krundi piiritletud osad, kuhu võib püstitada ehitusõigusega lubatud elektrituuliku). Hoonestusalade piiritlemisel on lähtutud võimalikust tuuliku vundamendi asukohast.

Elektrituuliku rajamisel hoonestusalale tuleb arvestada järgmiste tingimustega:

- Planeeritud hoonestusalale peab jääma tuuliku vundament ja torn;
- Planeeritud tuulikute rootori labade horisontaalprojektsioon ei tohi ulatuda üle naaberkatastriüksuse piiri;
- Tuuliku rootori labade horisontaalprojektsioon ei tohi ulatuda üle tuulikute arendusala piiri.

Teisi planeeritud rajatisi (plats, tee jmt) võib püstitada nii hoonestusalale kui väljapoole seda.

4.5. JUURDEPÄÄSU ASUKOHT JA LIIKLUSKORRALDUS

Planeeringualale on transpordiga juurdepääs kavandatud lõunasuunast Jäärja metskond 5 (kt 10501:001:0023) kinnistule kavandatud teelt, mis saab alguse olemasolevalt kruusakattelisel metsateelt. Lähim riigitee, 6 Valga-Uulu põhimaantee, mis on juurdepääsu alguspunktiks, jääb planeeringualast ca 2.7 km kaugusele edelasuunda.

Alal olevad olemasolevad teed on vajalik rekonstrueerida, st laiendada eeldatavalt 4.5 m laiuseks ja tugevdada, et tee kannaks tuulikuid monteerivaid ja kohale toovaid sõidukeid.

Planeeritud tuulikuteni on kavandatud uued juurdepääsuteed ja montaaživäljak, mille asukoht ja suurus täpsustuvad projekteerimisel.

Olemasolev mahaõit maanteelt ja olemasolev kruusatee/pinnastee rekonstrueeritakse ning uued tuuliku juurdepääsuteed ehitatakse vastavalt konkreetse elektrituuliku tootja poolt ettenähtud nõuetele, mis on enamasti fikseeritud vastavates juhendites (*Transport manual*). Täpsed tehnilised lahendused selguvad tehniliste projektide koostamisel.

Tuulikute teenindamiseks võimalike mahaõitude planeerimisel riigiteelt tuleb projekteerimistingimused taotleda Maanteeametilt.

Parkimisvajadus tuulikute juures puudub, seega parkimiskohti kavandatud ei ole. Hooldustööde ajaks on võimalik parkida montaaživäljakul.

Põhimõtteline alale juurdepääsu skeem on kajastatud joonisel nr 10.

4.6. HALJASTUS JA HEAKORD

Planeeritud tuulikute hoonestusaladel kõrghaljastus puudub. Enamasti asub kõrghaljastus või võsa kraavikallastel. Vana-Neitsi katastriüksuse osal, kuhu on planeeritud mahaõit rekonstrueerimist vajavalt kruusateelt planeeritud tuuliku juurdepääsuteele, kasvab mets, kus võib vajalikuks osutada metsa raie ulatuses, mis võimaldab planeeritud tuulikud kohale tuua.

Ala kasutusotstarbest lähtuvalt puudub vajadus planeerida istutatavat haljastust.

Territoorium planeeritud kruntide ümbruses jääb kasutusele põllumajandusliku alana.

Planeeritud tuulikutele piirdeid kavandatud ei ole, kuid lubatud on montaaživäljakute tee poolne osa tõkestada tõkistega ning paigaldada juurdepääsuteele lukustatav tõkkepuu.

4.7. EHITISTEVAHELISED KUJAD

Vastavalt *võrgueeskirjale*⁶ on elektrituulik tuule kineetilist energiat elektrienergiaks muundav tootmiseseade.

Elektrituulikule kui tootmiseseadmele ei määrata tulepüsivusklassi. Tuulik on üldjuhul varustatud sisemiste tulekustutusvahendite ja tulesignalisatsiooni süsteemiga.

4.8. KURITEGEVUSE RISKE VÄHENDAVALD TINGIMUSED

Kuritegevuse riskide vähendamiseks on ette nähtud planeeritud elektrituulik varustada kaugjälgitava turvasignalisatsiooniga.

4.9. TEHNOVÕRKUDE JA RAJATISTE ASUKOHAD

Planeeringualale on tehnovõrkudest kavandatud elektri ja side maakaabelliinid.

Planeeringuala elektrivarustuse lahenduse aluseks on Elering AS tehnilised tingimused tuulepargi liitumiseks põhivõrguga 14.02.2018 egle.ee.

Vastavalt tehnilistele tingimustele on tuulikupargi liitumiseks AS Elering 110 kV elektrivõrguga kavandatud 110 kV elektriliini vahetusse lähedusse 110/20 kV alajaam. Alajaamas hakkab paiknema üks jõutrafo ja jaotusseade ning alajaama territoorium on kavandatud piirata aiaga. Tuulegeneraatorite ühendamiseks alajaamaga on planeeritud elektri keskpinge maakaablid. Kavandatud tuulikupargi alajaama kõrvale on planeeritud Elering AS poolt välja ehitatav liitumispunkt, mis samuti piiratakse aiaga. Tuulikupargi 110/20 kV alajaam ja liitumispunkt on omavahel kavandatud ühendada latistuse kaudu.

Tuulikute side tagamiseks on kavandatud kiudoptiline valguskaabel, mis paigutatakse samasse trassi 20 kV elektrikaablitega. Planeeritud alajaamast edasi kasutatakse tehnilise lahendusena kas mobiilsidet või samuti kiudoptikat.

Elektripaigaldistel ja sideliinidel peab olema tagatud normide kohane kaitsevöönd (vt ptk 4.13).

Põhimõtteline elektriühenduse skeem on kajastatud joonisel nr 9.

4.10. MAAPARANDUS

Planeeringuala asub Neitsiküla (MS kood 6113750030030/003) ja Neitsiküla (MS kood 6113750020040/001) maaparandussüsteemi alal ja planeeringualale ulatub Neitsiküla maaparandussüsteemi eesvoolu kaitsevöönd. Vastavalt *maaparandusseadusele* on eesvoolu kaitsevöönd eesvoolualune ning eesvoolu ja sellel paiknevat rajatist ümbritsev maa-ala, mille piires on kinnisasja kasutamine kitsendatud eesvoolu ja sellel paiknevate rajatiste kaitseks, ohutuse tagamiseks ning eesvoolu maaparandushoiutöö tegemise võimaldamiseks. Eesvoolu kaitsevööndis peab hoiduma tegevusest, mis võib kahjustada eesvoolu ja sellel paiknevat rajatist, takistada selle nõuetekohast toimimist või maaparandushoiutöö tegemist, sealhulgas ei tohi rajada kõrghaljastust ega püsivat

⁶ Vabariigi Valitsuse 26.06.2003.a määrus nr 184

piirdeaeda ning tõkestada juurdepääsu eesvoolule ega selle rajatisele. Avatud eesvoolu (vooluveekogu, nagu jõgi, oja, kanal või kraav, sealhulgas peakraav) kaitsevööndis ei tohi harida maad lähemal kui 1 m eesvoolu pervest.

Planeeritud tuulikud jäävad eesvoolu kaitsevööndist väljapoole.

Alal asub rohkesti dreene ja kollektoreid, millest osad jäävad planeeritud rajatiste alla.

Planeeringuga on alal P16 kavandatud nelja tuuliku püstitamine. Planeeritud tuulikute ümbruses jätkub põlluharimine maatulundusmaal, kus maaparandus tagab viljelusväärtuse suurendamise või keskkonnakaitse. Vastavalt *maaparandusseadusele*⁷ peab maaparandussüsteemi reguleeriv võrk muuhulgas tagama maaviljeluseks sobiva mullaveerežiimi ja minimeerima hajukoormuse leviku ohu ning eesvool tagama liigvee äravoolu kuivendusvõrgust või vee juurdevoolu niisutusvõrku ning olema võimalikult suure isepuhastusvõimega.

Seega peab tuulikute valdaja tagama, et ümbruskonna olemasolev maaparandussüsteemi reguleeriv võrk jääb nõuetekohaselt toimima ka pärast planeeringualal muudatuste tegemist. Projekteerimisel tuleb leida selleks vastavad lahendused (vajadusel uute kollektorite rajamine ja olemasolevate drenide nendega ühendamine, läbilõigatud drenide otsakorkidega sulgemine, vajadusel uute kollektorite ja drenide rajamine ning nende sidumine olemasoleva võrguga jmt) vastavalt *maaparandusseadusele*.

Maaparandussüsteemi rekonstrueerimisprojekti koostamiseks tuleb taotleda projekteerimistingimused Põllumajandusametilt vastavalt *maaparandusseaduse* § 12 alusel. Projekteerimisel lähtuda *maaparandusseadusest*.

4.11. KESKKONNATINGIMUSTE SEADMINE

Detailplaneeringule on algatatud KSH, mille tulemusi on detailplaneeringu koostamisel arvesse võetud. KSH aruandes on mh analüüsitud detailplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasnevat mõju erinevate keskkonnaaspektide (ehitusaegne mõju seoses taristu rajamisega; mõju kultuuripärandile ja maastikele, sh visuaalsed aspektid; mõju inimese tervisele (müra, vibratsioon, varjutamine), sotsiaalsetele vajadustele ja varale; mõju pinnasele, pinna- ja põhjaveele; mõju kaitstavatele loodusobjektidele; mõju loodusväärtustele – taimestikule, loomastikule ning rohevõrgustikule; mõju kliimamuutusele; mõju maavaradele; hinnang jäätmetekke võimaluse kohta; piiriülene mõju; avariiolekorrade; kumulatiivsed mõjud) lõikes. Käesolevas peatükis on välja toodud KSH tulemused keskkonnaaspektide kohta, kus on vajalik edaspidi kasutusele võtta leevendavaid meetmeid ja teostada seiret. Kui KSH aruandes on mõjude analüüsimisel jõutud tulemuseni, et mõju on neutraalne või positiivne, siis vastavaid teemasid käesolev peatükk ei hõlma (v a mõju inimese tervisele, mis kirjeldab vastavate modelleerimiste tulemusi) ja analüüsi tulemustega on võimalik tutvuda KSH aruandes.

4.11.1. ARENDUSE MÕJU INIMESE TERVISELE

Mõju inimese tervisele on seotud eeskätt tuulikute lähedal elavate inimeste ja tuulikute töötamisest tuleneva müra ja varjutamise võimaliku mõjuga. KSH raames viidi läbi müra ja varjutuse modelleerimine, sealjuures mitmele alternatiivsele arengustsenaariumile. Selgus, et kavandatavate tuulikuparkide lähiümbruses on täidetud uutest tööstusettevõtetest lähtuva müra kõige rangem kehtestatud nõue – sihtväärtus uutel

⁷ *maaparandusseaduse* § 5

elamualadel – mis iseloomustab häid tingimusi elamualadel öisel ajal (40 dB). Seda ka kõigi kolme pargi koosmõjul.

Kindla tuulikutüübi väljavalimisel (vastavalt ka rajatavate tuulikute mõõtmete selginemisel) on soovitatav teostada täpsem müra modelleerimine, mis arvestaks juba konkreetse tuuliku andmeid (mõõdud ja müraemissioon). Kuigi võib eeldada, et realselt rajatava tuuliku töötamisega kaasnev mõju jääb tõenäoliselt väiksemaks kui kasutatud maksimumparameetrite alusel teostatud arvutustulemused näitasid.

Varjutamise all mõistetakse visuaalset häiringut, mis tekib päikeselistel päevadel elektrituulikute rootorite pöörlemisest (labade liikumisest) tingitud varjude liikumise korral. Varjutamise esinemiseks peab tuulik asetsema vaatleja ja päiksega (päikesekiirtega) ühel joonel.

Varjutuse osas hinnati modelleerimise teel KSH aruandes kolme erinevat all-alternatiivi, millest eelistatumaks osutus vähima mõjuga alternatiiv, kui kõigi kolme detailplaneeringu puhul rakendatakse väiksemaid tuuliku parameetreid (kõrgus 250 m asemel kuni 205 m) ja maksimaalse tuulikute arvu (esialgne 14 tk) asemel 9 tuulikut (P15 alale kavandatakse kaks tuulikut, P16 alale neli tuulikut). Selle all-alternatiivi rajamisel jääb 10 tundi (varjutamist/aastas) ületava ala sisse ainult Leemeti kinnistu ala P14 kontaktvööndis, kus võib esineda ligi 20 tundi varjutamist aastas.

Varjutamise kui häiringu tegelik mõju sõltub suuresti olemasolevatest visuaalsetest barjääridest (mets, puud, hooned), mis varje “murravad”. Realselt takistavad maksimaalset varjude ulatust mitmed olemasolevad barjäärid (kõrghaljastus, hooned jms).

Kindla tuulikutüübi väljavalimisel (vastavalt ka täpsete tuuliku mõõtmete selginemisel) on soovitatav teostada täpsem varjutamise modelleerimine ning vajadusel ka lähimate mõjutatud alade kaupa detailsemalt käsitleda varjutamise ilmumise kellaegu ja kuupäevi, mis võiks olla aluseks näiteks ülenormatiivse varjutamise tekkimise kellaajal varjutamist tekitava tuuliku ajutiseks seiskamiseks. Nimetatud leevendava meetme rakendamise vajadust hetkel välja pakutud planeeringulahenduse realiseerimise korral ette näha ei ole.

Hinnati, et tuulikute poolt tekitatava vibratsiooni mõju ümbruskonnale sisuliselt puudub. Vibratsioon ei teki ega kandu edasi väljaspool tuuliku vundamenti. Vundament peab olema konkreetse tuuliku ja asukoha ehitusgeoloogilisi tingimusi arvestades projekteeritud piisavalt tugev. Eeskätt tagamaks turbiini püsivus (sh pikka aega ja ka ekstreemsetes tingimustes), rajatakse turbiinide vundamendid massiivsed ja sobiva konstruktsiooniga, mis tagavad vibratsioonivaba olukorra vundamendis ja ümbritsevas pinnases.

4.11.2. ARENDUSE MÕJU PÄRANDKULTUURILE JA MAASTIKELE, SH

VISUAALSED ASPEKTID

Pärandkultuurina mõistetakse eelmiste põlvkondade tegutsemise jälgi maastikul, selle hulka kuulub väga erineva olemusega objekte. Need on seotud asustuse kujunemislooga, maa ja rahva ajaloo, kogukonna ajaloo, traditsioonilise elulaadiga, metsamajanduse ajaloo ning kohaliku töödusega, olles seega kohaliku aja- ja kultuuriloo kandjateks.

Looduse meelevaldas olevad inimtegevuse märgid hävivad ajapikku. Pärandkultuuriobjektide säilimine saab valdavalt tugineda üldise teadlikkuse kasvule ning maaomanike heale tahtele

Planeeringuala kontaktvööndis asub rohkesti talukohti pärandkultuuriobjektidena, kuna ala asub põlisel küla-, põllu- ja metsamaastikul. Siiski on vastavalt Maa-ameti pärandkultuuri rakendusele, mis põhineb RMK poolt läbi viidud ulatuslikul pärandkultuuri objektide inventeerimisel enamik neist halvasti säilinud. Kõige lähem hästi säilinud objekt- Haudemäe põlistalu, jääb planeeringualast ca 1 km kaugusele. Nimetatud talukoha ümbruses leiduvad veel mõned hästi säilinud talukohad. Planeeritud tuulikud kavandatakse talukohast piisavalt kaugemale (ca 1.2 km) ja neid ei kavandata rohkearvuliselt, mis muudaks maastikumiljöo tehnogeenseks. Talukoht säilib omaette maastikuumina, mida ei killustata. Samuti kasutatakse juurdepääsuteena olemasolevat teed ja uued juurdepääsuteed kavandatakse enamal määral põlluala servadesse, mis ei löhu kompleksset põlluala.

Planeeringualale lähimad objektid on Vana-Neitsi ja Väike-Neitsi talukoht, millel märgid (õuepuud) on säilinud, kuid tüüpi ei saa määrata. Väike-Neitsi talukohas on säilinud kaks tamme põllumaal. Planeeringualale tammed ei jää. Kuigi objektid on hävinud, on siiski soovitatav ajalugu mäletada ja kohti eksponeerida, näit väikese infotahvli paigaldamisega ning vanade puude säilitamisega.

Tuulikud kavandatakse kõik kasutusel olevatele põllumaadele. Tuuleparkide rajamisel säilib valdavas osas maa senine kasutus, vaid otseselt tuulikute juurdepääsuteede, vundamentide ja montaažiplatside alune maa kasutus muutub. Kui planeeritava ala maakasutus säilib suures osas praegusega sarnasena, siis tuulikud kui maastikupildis domineerivad objektid muudavad maastikke ja vaateid visuaalselt.

Oluline on hinnata visuaalset mõju kohalike elanike vaatenurgast. Olemasoleva maastiku visuaalne mõjutamine on nähtavaim, kõige paremini tajutav ning suhteliselt kaugemale (tasaste avamaastike ja mere puhul ka rohkem kui kümne kilomeetri kaugusele) ulatuv mõju, mis on sageli enim diskussioone tekitav küsimus tuulikuparkide puhul. Ühtlasi on tegemist ka ilmselt kõige subjektiivsema aspektiga tuulikuparkide mõju hindamisel, mille puhul ühest hinnangut on raske anda.

Tootlikkuse kaalutlustel peavad elektrituulikud olema eksponeeritud (tuultele avatud), millest tulenevalt on nad üldjuhul maastikus hästi märgatavad. Kohalikust maastiku eripärast tulenevalt kasutatakse mõnikord tuulikute disaini (nt värvi) kui visuaalse maskeeringu või rõhutamise vahendit tuulikute sulandamiseks maastikku. Üks lihtsamaid lahendusi on tuulikute värvimine tavapärasest valgest erinevaks. Näiteks tuulikute alaosade värvimine rohekaks sulandamaks metsaaladega. Saarde valla kolme tuulepargi planeeringute koostamisel ei ole konkreetne tuulikutüüp fikseeritud ning tuulikute toonimise ja värvi osas tingimusi ei seata.

Oluliseks aspektiks võib pidada ühe tuulepargi siseselt sarnaste parameetritega tuulikute (sama tuuliku tüüp ja torni kõrgus) kasutamist, rõhutamaks visuaalset ühtsust ja terviklikust, seda lähenemist on ka planeeritavate Saarde valla parkide puhul kasutatud.

4.11.3. ARENDUSE VÕIMALIK MÕJU NAHKHIIRTELE

Kuigi teemaplaneeringus on P16 arendusala määratud kui nahkhiirtele väheoluline ala, on dokumendis välja toodud, et täpsemate hinnangute saamiseks tuleb korraldada uuringuid looduses. Seega teostati alal 2 uuringut⁸. Esimese uuringu järelduseks oli, et

⁸ Uuring Saarde valda kavandatavate P14 ja P16 tuuleparkide mõju kohta nahkhiirtele ja uuring Saarde valda kavandatavate P14, P15 ja P16 tuuleparkide mõju kohta nahkhiirtele

P16 ala on tõenäolistelt nahkhiirte poolt kasutatav, kuid tõenäoliselt väheoluline ala; tuulikute paiknemine metsa servale lähedal on riskitegur, millega kaasneb suurem tõenäosus nahkhiirte hukkumiseks tuuleturbiinide tõttu; kuna suur osa tuuleparkide poolt põhjustatud nahkhiirte hukkumisi toimub nahkhiirte rände ajal on planeeringualadel vajalik läbi viia nahkhiirte rände monitoring, mis kinnitab või lükkab ümber nahkhiirte rändekoridoride paiknemise antud aladel ning pargi mõju hindamiseks nahkhiirtele tuleb peale tuulikute tööle hakkamist läbi viia järelmonitoring. Selle käigus peaks andma hinnangu hukkunud loomade hulga ning jälgima nahkhiirte rände intensiivsust.

Teise uuringu tulemusena saadi teada, et kevadrände perioodil oli nahkhiirte lennuaktiivsus planeeringualal madal nii paiksete kui ka rändsete liikide osas ning ala ei jää nahkhiirte kevadrände koridori. Kavandatav tuulepark ei mõjuta tõenäoliselt nahkhiirte kevadrännet ega põhjusta kevadrände ajal kõrget hukkumiski. Suveperioodil oli nahkhiirte lennuaktiivsus alal hooaja lõikes kõige madalam ning nahkhiired kasutasid planeeringuala vähesel määral. Sügisrände perioodil oli nahkhiirte arvukus alal madal nii paiksete, kui ka rändsete liikide osas. Antud ala ei läbi nahkhiirte sügisränne. Nahkhiirte madala arvukuse tõttu ei mõjuta kavandatav tuulepark antud alal tõenäoliselt nahkhiirte sügisrännet ega põhjusta tõenäoliselt kõrget hukkumiski, kuna peamiselt kasutasid ala lendlased, keda loetakse madala hukkumiskiga liigirühmaks. Nahkhiirte uuring näitas, et nahkhiirte massilise hukkumise risk planeeritavas tuulepargis on tõenäoliselt madal. Pärast tuulepargi täismahulist valmimist tuleb teostada järelmonitoring, kuna tuulikute püstitamine võib muuta nahkhiirte käitumist. Järelmonitoringu käigus tuleb anda hinnang aasta jooksul hukkuvate isendite hulga.

4.11.4. ARENDUSE VÕIMALIK MÕJU LINNUSTIKULE

4.11.4.1. KOKKUPÕRKEOHT TUULIKUTEGA

Vastavalt uuringule tuulepargi rajamisega kaasnevast mõjust linnustikule⁹ on P16 alale iseloomulikud ümbritsevate metsade liigid ja alal toituvad röövlinnud. Esiletõstmist väärib rahnaliste kõrge liigirikkus ja asustustihedus ala P16 kirdeosas. Tuulikutega kokkupõrked ohustavad enim röövlindude ja teisi suurema kehaga ja/või liuglendu kasutavaid linnuliike. Uuringu kohaselt võib tuulepargi atraktiivsust röövlindude toitumisalana võimaluse korral vähendada preventiivselt (näit vältides tuulepargi kasutamist püsirohumaana jmt).

4.11.4.2. HÄIRIMINE JA MÜRA TUULEPARGI RAJAMISE AJAL

Uuringu kohaselt võib ehitustegevus põhjustada elupaikade hülgamise häirimistundlike liikide poolt. Mõju on võimalik leevendada, ajastades tuulepargi ehitustööd väljapoole kaitsealuste liikide pesitsusaega.

4.11.4.3. HÄIRIMINE JA MÜRA TUULEPARGI OPEREERIMISE AJAL

Uuringu kohaselt enamus uuringuid ei leia, et tuulepargi rajamine tooks kaasa ala hülgamise haudelindude poolt või nende arvukuse kahanemise, kuigi leidub ka vastupidiseid tulemusi. Üheks ilmsemaks pesitsusalade hülgamise põhjuseks on mürahäiring, mis võib häirida lindude omavahelist kommunikatsiooni või kahandada nende toitumisedukust. Müra negatiivne mõju on liigispetsiifiline, häirimistundlikud on näit ka väike-konnakotkas. Arvestades kaitsealuste liikide kõrget asustustihedust ja

⁹ Uuring Saarde valla tuuleenergeetika arenduspiirkondades P14 ja P16 tuuleparkide rajamisega kaasnev mõju linnustikule

liigirikust ala P16 kirdeosas, võib see olla potentsiaalseks tuulikute häiriva mõju avaldumise kohaks, samas ei peeta seal pesitsevaid rähniliisi häirimistundlikeks liikideks.

4.11.4.4. ELUPAIKADE HÄVIMINE

Uuringu kohaselt ei kavandata tuulepargi rajamisega seoses ulatuslikke kuivendusi, raieid vm maastikumuutusi. Võimalik on lokaalse tähtsusega elupaikade hävimine või kvaliteedi langus tuulikualuste ja juurdepääsuteede rajamisel. Oht võib väikeses ulatuses realiseeruda avamaastikku kasutatavate liikide puhul, kuid selle spetsiaalne leevendamine ei ole võimalik ega otstarbekas.

4.11.4.5. EHITUSJÄRGNE SEIRE

Linnustiku uuring näeb ette tuuleparkide rajamise järgselt seire läbiviimise. Seire eesmärgiks on jälgida tuulepargi rajamisele ja kasutuselevõtule järgnevaid muutusi haudelinnustikus ning hinnata lindude hukkumissagedust kokkupõrkel tuulikutega. Kogutud andmete põhjal on vajadusel võimalik kavandada täiendavaid leevendavaid meetmeid - näiteks elupaikade kvaliteedi parandamine, põllukultuuride valik ala röövlindudele ebaatraktiivseks muutmiseks, tuulikute töörežiimi optimeerimine vms. Nende eesmärkide saavutamiseks on vajalikud järgmised seiretööd:

1)Kaitsealuste haudelinnuliikide inventuur sammuga 5 a vähemalt kahel korral pärast vastava arendusala tuulikute lõplikku või olulises osas valmimist.

2)Hukkunud lindude otsimine koos otsija tulemuslikkuse ja röövluskoormuse testidega kahel aastal - esimeste tuulikute tööle hakkamisele ja pargi täismahus käivitamisele järgnevatel lumevabadel perioodidel sagedusega kaks korda kuus.

Seireskeemi võib seiretööde tulemuste analüüsist lähtudes täpsustada.

4.11.4.6. VÄIKE-KONNAKOTKAS

Väike-konnakotka kaitse tegevuskava¹⁰ kohaselt ei ole tuulikute mõju liigile seni veel hästi teada, kuid vaatlused on näidanud, et see võib pesitsusperioodil põhjustada tõsiseid probleeme. Samuti võib tuulikuid käsitleda kasvava ohuallikana, kuna alternatiivsete energiaallikate populaarsuse tõus võib tuua kaasa ka selle ohuallika mõju suurenemise. Väike-konnakotka kodupiirkonnaks loetakse üldstatult 2 km raadiusega ringikujulist ala ümber pesa, just selles raadiuses toimub suurem osa kotkaste igapäevategevusest. Kodupiirkonna suurust mõjutavad nii pesitsusedukus kui ka pesa läheduses paiknevate sobivate toitumisalade osakaal.

Planeeringu koostamise ajal registreeriti üks uus väike-konnakotka leiukoht (KLO9124802) ning moodustati püsielupaik (KLO3002010) ala P16 lähedal. Leiukoht kattub osaliselt P16 planeeringualaga. Arvestades konnakotka leiukoha lähedust loobuti P16 ala põhjapoolseima tuuliku rajamisest.

¹⁰ „Väike-konnakotka (*Aquila pomarina*) kaitse tegevuskava“. Kinnitatud Keskkonnaameti Peadirektori 26.03.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/138. https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/liigikaitse/vaike-konnakotka_tk.pdf

4.11.5. HINNANG JÄÄTMETEKKE VÕIMALUSTE KOHTA

Jäätmeid vundamenti, metalli ja plasti näol tekib eeskätt elektrituuliku demonteerimisel nende eluea lõppemisel, kuid elektrituulikuid on lihtne demonteerida ja nende materjal on taas- või korduvkasutatav (sealjuures on paljude materjalide hind piisavalt kõrge ületades demonteerimise kulud). Mõnevõrra raskem ja majanduslikult vähem kasulik on likvideerida betoonvundamente, kuid sellekohaste nõuete fikseerimisel projektdokumentatsioonis, ehitusloas ja kasutusloas on võimalik tagada ka vundamentide utiliseerimine elektrituuliku demontaažil.

Asjakohaste meetmete rakendamisel ei ole jäätmetekkel olulist mõju keskkonnale.

4.11.6. LEEVENDAVAD MEETMED

Tabelis 4.11.6.1 on välja toodud leevendavad meetmed detailplaneeringu etappide kaupa koos vastutajatega.

Tabel 4.11.6.1. Leevendavad meetmed

Etapp	Meede	Tõhusus	Täitja	Kontrollija
Planeerimine	Väike-konnakotkale (Tõlla püsielupaik) ebasoodsa mõju vältimiseks loobuda ala P16 tuuliku nr 5 rajamisest.	Tõhus	Planeerija	Otsustaja
Ehitus	Kaitsealuste linnuliikide häirimise võimalust vähendada, vältides mürarikkaid ehitustöid (s.t rammvaiade rammimine ja ehitusplatsil betoneerimise korral ei tohi viibida tuulepargi alal rohkem kui üks töötav auto) 1.03– 30.06	Tõhus	Arendaja	Kohalik omavalitsus
Kasutus	Võimalikud meetmed selguvad linnustiku järelseire läbiviimisel. Kui ilmneb soovimatu keskkonnamõju tuleb seiret teostaval ekspertidel välja tuua sobiv meetmepakett keskkonnamõju ärahoidmiseks, minimeerimiseks või kompenseerimiseks.	Tõhus	Arendaja	Kohalik omavalitsus
	Tootmisprotsesside tehnika purunemise jms avariide tagajärjel võimaliku vedelkütuste saaduste sattumist pinnasesse saab ennetada rangete ohutusnõuete ja töötajatele tööohutusnõuete tutvustamisega ning nende järgimisega. Tuulikutesse tuleb vajadusel (juhul kui tuulikutes kasutatakse õli, nt Eesti tuulikute ca pooltes ei kasutata õli – Saksa firma Enercon tuulikud) paigaldada täiendavalt spetsiaalsed vahendid õlireostuse korral kasutamiseks. Tuulikute kui kõrgkonstruktsioonide püstitamisel ja hooldamisel on erilise tähelepanu all kõrgehitusest tulenev ohutustehnika, sh tuleohutus-, nõuete järgimine. Tuulikud peavad olema maandatud ja varustatud piksekaitse armatuuridega vastavalt kõrgkonstruktsioonide ohutusnõuetele. Lisaks tuleb tuulikud varustada tulekustutiga ning tagada väljakutse korral Päästeameti sissepääs tuulikusse.	Tõhus	Tuulepargi operaator	Tuulepargi operaator

4.11.7. KESKKONNASEIRE VAJADUS

Keskkonnaseire korraldamine on vajalik, et ennetada kavandatava tegevusega kaasnevaid ebasoodsaid mõjusid keskkonnale. Järgnevalt on välja toodud seire vajadus:

1)Kaitsealuste haudelinnuliikide inventuur sammuga 5 a vähemalt kahel korral pärast vastava arendusala tuulikute lõplikku või olulises osas valmimist.

2)Hukkunud lindude otsimine koos otsija tulemuslikkuse ja röövluskoormuse testidega kahel aastal - esimeste tuulikute tööle hakkamisele ja pargi täismahus käivitamisele järgnevatel lumevabadel perioodidel sagedusega kaks korda kuus.

Seireskeemi võib seiretööde tulemuste analüüsist lähtudes täpsustada.

3)Tõlla väike-konnakotka püsielupaiga (KLO3002010) seire. Planeeringu kohaselt rajatakse neli tuulikut. Nende tuulikute püstitamise eelselt, ehituse ajal ja vähemalt 5 a peale ehituse lõppu (tuulikute opereerimise aegselt) tuleb Tõlla püsielupaiga kotka andmete kogumist jätkata.

Linnustiku seirekavad tuleb kooskõlastada Keskkonnaameti ja Keskkonnaagentuuriga. Seirearuanded esitatakse Keskkonnaametile ja Keskkonnaagentuurile seire teostamise kalendriaasta lõpuks. Kui ilmneb soovimatu keskkonnamõju tuleb seire teostavatel ekspertidel välja tuua sobiv meetmepakett keskkonnamõju ärahoidmiseks, minimeerimiseks või kompenseerimiseks.

4.12. SERVITUUTIDE VAJADUSE MÄÄRAMINE

Planeeritavatele tehnoorkudele seatakse isiklikud kasutusõigused kaitsevööndite ulatuses (võrgu-) valdajate kasuks.

Servituutide seadmise vajadus täpsustub edasisel planeerimisel. Ka väljapoole planeeringuala planeeritud elektri- ja sideliinidele on vajalik seada isiklikud kasutusõigused kaitsevööndite ulatuses.

Planeeritud tuulikute rajamiseks sõlmitakse hoonestusõiguse lepingud tuulikute arendaja ja kinnistuomanike vahel, kus hoonestusõigus hõlmab ka planeeritud tuuliku rootori labade horisontaalprojektsiooni. Planeeringualale jääv kinnistu jääb selle omanikule.

4.13. MUUD SEADUSTEST JA TEISTEST ÕIGUSAKTIDEST TULENEVAD KINNISOMANDI KITSENDUSED

- Tegevuse piirangud elektripaigaldiste kaitsevööndis (vastavalt *ehitusseadustikule*, määrusele *Ehitise kaitsevööndi ulatus, kaitsevööndis tegutsemise kord ja kaitsevööndi tähistusele esitatavad nõuded*): maakaabelliinidel 1 m mõlemal pool kaablit; alajaamadel ja jaotusseadmetel 2 m piirdeaiast, seinast või nende puudumisel seadmest;
- Tegevuse piirangud liinirajatise (sidekaabli või –kanalisatsiooni) kaitsevööndis (vastavalt *elektroonilise side seadusele, ehitusseadustikule*, majandus- ja taristuministri 25.06.2015 määrusele nr 73 *Ehitise kaitsevööndi ulatus, kaitsevööndis tegutsemise kord ja kaitsevööndi tähistusele esitatavad nõuded*): maismaal 1 m sideehitisest või sideehitise välisseinast sideehitisega paralleelse mõttelise jooneni.

4.14. PLANEERINGU ELLUVIIMINE

Planeeringu elluviimisega ei tohi kolmandatele osapooltele põhjustada kahjusid. Selleks tuleb tagada, et püstitatavad ehitised ei kahjustaks naaberkinnistute/kruntide kasutamise võimalusi ei ehitamise ega kasutamise käigus.

Ehitamise või kasutamise käigus tekitatud kahjud hüvitab kinnistu igakordne omanik, kelle poolt kahju põhjustanud tegevus lähtus.

Kehtestatud detailplaneering on aluseks ehitusprojektide koostamisel. Ehitusõigus realiseeritakse tuulikute omaniku poolt tema tahte kohaselt.

Edaspidi koostatavad ehitusprojektid peavad olema koostatud vastavalt Eesti Vabariigis kehtivatele projekteerimismääradele ja heale projekteerimistavale ning ehitusprojekt (koos selle osadega) peab olema koostatud või kontrollitud *ehitusseadustikus* § 24 lg 1 p 2 nõuetele vastava isiku poolt.

Planeeritud tuulikute seotud infrastruktuuri (tee, tehnovõrgud) ehitab välja ja vajalikud tehnovõrkude ühendused realiseerib asjast huvitatud isik.

Elektrituuliku haldja/omanik peab garanteerima tuuliku tehnilise korrasoleku, mis on eelduseks kõikvõimalike riskide minimiseerimiseks, kogu ekspluatatsiooni perioodil.

B – JOONISED

1. Planeeringuala kontaktvööndi seosed	M 1 : 10 000
2. Olemasolev olukord	M 1 : 1 000
3. Olemasolev olukord	M 1 : 1 000
4. Olemasolev olukord	M 1 : 1 000
5. Põhijoonis	M 1 : 1 000
6. Põhijoonis	M 1 : 1 000
7. Põhijoonis	M 1 : 1 000
8. Põhimõtteline elektriühenduse skeem	
9. Põhimõtteline alale juurdepääsu skeem	M 1 : 15 000
10 Planeeringulahenduse ruumiline illustratsioon	

C – KOOSKÖLASTUSTE JA ARVAMUSTE KOKKUVÕTE

Maanteeamet, Marek Lind

28.11.2019 nr 15-2/19/20958-4

Kooskõlastatud. Kõik riigitee kaitsevööndisse kavandatud ehitusloa kohustusega tööde projektid tuleb esitada Maanteeametile nõusoleku saamiseks. Ristumiskoha puhul tuleb taotleda EhS § 99 lg 3 alusel Maanteeametilt nõuded ristumiskoha projekti koostamiseks.

Käesolev kooskõlastus kehtib 2 aastat käesoleva kirja välja andmise kuupäevast. Tähtaja möödumisel tuleb planeering Maanteeametile esitada lähteseisukohtade uuendamiseks.

Kooskõlastus eraldi lehel planeeringu lisades.

Päästeamet, Margo Kubjas

05.12.2019 nr 7.2-3.4/13321-2

Kooskõlastatud. Päästeameti Lääne päästkeskus teeb ettepaneku sisse kanda KSH aruandesse alljärgnevad ettepanekud, mis lahendatakse planeeringu edasistes etappides:

1. Leevendusmeetmed, mis võetakse kasutusele käigukastis oleva õli sattumise vältimiseks pinnasesse .2. Leevendusmeetmed, mis võetakse kasutusele tulekahju tekkimise korral metsa - ja maastikutulekahjude ning tuuliku kustutamiseks.

Kooskõlastus eraldi lehel planeeringu lisades.

Kaitseministeerium, Andres Sang

09.12.2019 nr 12-3/19/4645

Kooskõlastatud. Ala P14 osas kooskõlastab Kaitseministeerium tuulikupargi detailplaneeringu ja KSH eelnõu tingimused, et elektrituulikute asukohad viiakse vastavusse dokumendis "OÜ Hendrikson & Ko poolt koostatud dokumendis „Saarde valla tuulikuparkide P14, P15, P16 detailplaneeringute keskkonnamõtjude strateegiline hindamine VTK“, versioon 18.08.2017 /// TÖÖ NR 2741/16" joonisel 3.1 esitatud asukohtadega. Elektrituulikute koordinaadid: 6 – X=566708,6; Y=6452225,1 7 – X=567180,6; Y=6452429,8 8 – X=567088,6; Y=6452727,7.

Kooskõlastus eraldi lehel planeeringu lisades.

Maa-amet, Kristi Kivimaa

11.12.2019 nr 6-3/19/17536-3

Maa-ametil ei ole puutumust aladega P14 ja P15 Saarde vallas Kamali külas. Saarde valla Tõlla küla tuuleenergeetika detailplaneeringu arenduspiirkonda alal P16 on haaratud Heiniku (kü 71001:001:0246) kinnisasi, mille riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Maa-amet. Maa-ametil ei ole vastuväiteid Saarde valla tuuleenergeetika detailplaneeringu lahendusele alal P16 ja KSH aruande eelnõule. Palume hoida Maa-ametit kursis detailplaneeringu edasise menetlemisega.

Kooskõlastus eraldi lehel planeeringu lisades.

Põllumajandusamet, Riho Erismaa

16.12.2019 nr nr 14.5-1/2167-1

Kooskõlastatud.

Kooskõlastus eraldi lehel planeeringu lisades.

Terviseamet, Kadri Juhkam

17.12.2019 nr 9.3-1/19/6811-2

Kooskõlastatud.

Kooskõlastus eraldi lehel planeeringu lisades.

Keskkonnaamet, Sulev Vare

18.12.2019 nr 6-5/19/234-2

Keskkonnaamet annab kooskõlastuse detailplaneeringule ja KSH aruande eelnõule vaid

Keskkonnaameti pädevuse ulatuses. Kooskõlastatud tingimustel: Detailplaneeringute seletuskirjade ptk-s 4.11.6 (tabel 4.11.6.1) on välja toodud leevendavad meetmed etappide kaupa koos vastutajatega. Ehitusetapis on kaitsealuste linnuliikide häirimise vähendamiseks ette nähtud mürrarikaste ehitustööde vältimine (rammvaiade rammimine ja ehitusplatsil betoneerimise korral ei tohi viibida tuulepargi alal rohkem kui üks töötav auto ajavahemikus 1.03– 30.06) ja piirangu täitmise kontrollijaks märgitud Keskkonnaamet ja Keskkonnainspeksioon. Kasutusetapi osas on öeldud, et võimalikud meetmed selguvad linnustiku järelseire läbiviimisel. Kui ilmneb soovimatu keskkonnamõju, tuleb seiret teostavatel ekspertidel välja tuua sobiv meetmepakett keskkonnamõju ärahoidmiseks, minimiseerimiseks või kompenseerimiseks. Ka kasutusetapis on kontrollijaks (võimaliku täiendava meetme seadjaks) määratud Keskkonnaamet. Juhime tähelepanu, et Keskkonnaametil ja Keskkonnainspeksioonil puudub pädevus nimetatud ülesannete täitmisel, tabelis tuleb määrata kontrolli teostajaks kohalik omavalitsus. Ehitusseadustiku § 130 lg 1 kohaselt teostab ehitusseadus tikus ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete järgimise üle teostavad riiklikku järelevalvet käesolevas paragrahvis nimetatud asutused. Kohaliku omavalitsuse üksus teostab riiklikku järelevalvet, täites selleks muuhulgas järgmisi ülesandeid: ehitise, sealhulgas ehitusprojekti detailplaneeringule nõuetele vastavuse kontrollimine; ehitise või ehitamise nõuetele vastavuse kontrollimine, ehitise kasutamise otstarbest tulenevalt selle korrashoiu ja kasutamise nõuetele vastavuse kontrollimine.

2. Detailplaneeringute seletuskirjade ptk-s 4.11.7 on öeldud, et linnustiku ja nahkhiirte seirekavad tuleb kooskõlastada Keskkonnaametiga. Palume lisada, et seirekavad kooskõlastatakse ka Keskkonnaagentuuriga.

Kooskõlastus eraldi lehel planeeringu lisades.

Rahandusministeerium, Kaia Sarnet

19.12.2019 nr 14-11/7064-2

Arvamus. 1. Kõikide detailplaneeringute seletuskirjade peatükkides 4.10 on fikseeritud, et maaparandussüsteemide rekonstrueerimisprojekti koostamiseks tuleb taotleda tingimused Põllumajandusameti Tartu keskusest. Palume välja selgitada, kas see on õige detailplaneeringuga seatav tingimus või tuleb pöörduda tehniliste tingimuste saamiseks pöörduda Põllumajandusameti Lääne regiooni Pärnu keskusesse. 2. KSH aruande eelnõu Lisas 3 „Tuuleenergeetika arendamise sobivusanalüüsil rakendatud puhveralad“ on viidatud tuuleenergeetika teemaplaneeringule Saare, Hiiu, Lääne ja Pärnu maakonnas ning nende lähteseisukohtadele. Juhime tähelepanu, et antud detailplaneeringute koostamise aluseks saab võtta 29.03.2019 kehtestatud Pärnu maakonna planeeringu. Riigihalduse ministri 29.03.2019 käskkirjaga nr 1.1-4/74 tunnistati uue maakonnaplaneeringu kehtestamisel kehtetuks Pärnu maavanema 21.11.2013 korraldus nr 646 „Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringu kehtestamine“. Käskkirjas on fikseeritud, et Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringu lahendus on sisse kantud maakonnaplaneeringusse ja planeeringulahendus jääb kehtima. Saarde valla tuuleenergeetika detailplaneeringute ja KSH aluseks (sh puhvertsoonide määramise aluseks) tuleb võtta Pärnu maakonna planeering. Kuna tuuleenergeetika arenduspiirkonnad ja -alad töötati välja Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringuga (maakonnaplaneeringu Lisa 6), siis on mõistlik juhendada ka teemaplaneeringule koostatud KSH aruandest. Palume Saarde valla tuuleenergeetika detailplaneeringute KSH aruande eelnõu Lisa 3 parandada. 3. Saarde Vallavalitsuse veebilehel on tuulikuparkide detailplaneeringute dokumentide juures tuuliku nr 5 olemasoleva olukorra joonis. Kuna uuringute ja KSH koostamise tulemusena tuulik nr 5 ei planeerita, siis segaduse vältimiseks ei ole mõistlik seda näidata ka veebilehel. 4. Riigihalduse minister kinnitas 17.10.2019 määrusega nr 50 „Planeeringu vormistamisele ja ülesehitusele esitatavad nõuded“, mis hakkas kehtima 01.11.2019. Määrus sätestab igat liiki planeeringute vormistamise ja ülesehituse nõuded, millele planeeringud peavad kehtestamisel vastama. Määruse § 7 lõikest 2 tulenevalt peab enne määruse jõustumist algatatud, kuid määruse jõustumise ajal veel kehtestamata detailplaneering selle kehtestamisel alates 2020. aasta 1. novembrist vastama käesoleva määruse nõuetele. Kuigi Saarde valla tuulikuparkide detailplaneeringud jõuavad kehtestamiseni tõenäoliselt varem, siis palume Saarde Vallavalitsusel ruumiliselt nii oluliste objektide detailplaneeringute kehtestamisel siiski eelnimetatud määrusega arvestada. Pärnu Maavalitsus 29.05.2017 kirjas nr 12-2/17/728-2 on määratud Saarde valla tuulikupargi P16 detailplaneeringule täiendavaks kooskõlastajaks Abia Vallavalitsuse (peale haldusreformi Mulgi Vallavalitsuse). 19.11.2019 Rahandusministeeriumile saadetud taotluse

juurde on lisatud nimekiri, kellele on detailplaneeringud ja KSH aruanne saadetud kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks. Mulgi valda nimekirjas ei ole. Lähtuvalt PlanS § 124 lõikest 7 ja PlanS § 81 lõike 3 alusel ning arvestades riigihalduse ministri 01.02.2019 käskkirja nr 1.1-4/16 punktis 2 antud volitust, määrان Saarde valla tuulikupargi P16 detailplaneeringule täiendavaks kooskõlastajaks Mulgi Vallavalitsuse, kuna planeeringuga kavandatavad tuulikud võivad mõju avaldada suhteliselt ligidal asuvatele Mulgi valla küladele ja seal elavetele inimestele. Kaastavate isikute nimekirjast puudub Elering AS ja Elektrilevi OÜ. Palume saata detailplaneeringud ja KSH aruanne enne vastuvõtmist ka neile arvamuse avaldamiseks. Palun hoida Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna Pärnu talitust kursis detailplaneeringu menetlusega ja teavitada avalikest aruteludest.

Arvamus eraldi lehel planeeringu lisades.

Lennuamet, Rait Kalda

20.12.2019 nr 4.6-8/19/5075-3

Kooskõlastatud. Lähtudes lennundusseaduse § 35 lg 4 palume tuulikute ehitusprojektid Lennuametiga kooskõlastada. Palume lähtuda käesolevast kirjast, jättes Lennuameti varasem kooskõlastus (17.12.2019 nr 4.6-8/19/5075-2) tähelepanuta.

Kooskõlastus eraldi lehel planeeringu lisades.

Elektrilevi OÜ, Enn Truuts

07.01.2020 nr 3715532870

Kooskõlastatud tingimustel: Tööjoonised kooskõlastada täiendavalt. Tööjooniste staadiumiks taotleda uued tehnilised tingimused täpsustatud koormustega. Tingimused lisatud projektile. Allkirjastatud digitaalselt.

Kooskõlastus eraldi lehel planeeringu lisades.

Elering AS, Irina Ivanova

08.01.2020

Avamus. Elering AS-le kuuluvaid kõrgepinge elektripaigaldisi ja gaasipaigaldisi Teie poolt kooskõlastamiseks esitatud planeeringualas ei paikne, seega ei ole vajalik antud projekti kooskõlastamine Elering AS-i poolt.

Arvamus e-kirjana planeeringu lisades.

Mulgi Vallavalitsus, Ervin Tamberg

08.01.2020 nr 7-6/1706-1

Kooskõlastatud

Kooskõlastus eraldi lehel planeeringu lisades.

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Kati Tamtik

10.01.2020 nr 16-6/19-3279-002

Avamus. Saarde valla tuuleenergeetika detailplaneeringu alal P14, P15 ja P16 seletuskirjas on märgitud, et elektrituuliku maksimaalseks kõrguseks (laba tipu kõrguseks) on kavandatud olemasolevast maapinnast 250 m. Kuna maapinna absoluutkõrgus on erinev ning vaidlusi võib tekitada, mida loetakse olemasoleva maapinna kõrguseks, siis teeme ettepaneku määrata tuulikute maksimaalne kõrgus Eesti kõrgussüsteemist EH 2000 (Euroopa kõrgussüsteemist, Amsterdam null) lähtuvalt. Juhime tähelepanu, et kõik loamenetlused (projekteerimistingimused, ehitusluba, kasutusluba) tuleb kooskõlastada Kaitseministeeriumiga.

Arvamus eraldi lehel planeeringu lisades.

Politsei- ja Piirivalveamet, Riigimetsa Majandamise Keskus ning Luua Metsanduskool ei ole 30 päeva jooksul detailplaneeringu saamisest arvates kooskõlastamisest keeldunud või arvamust avaldanud ega ole taotlenud tähtaja pikendamist, seega loetakse detailplaneering kooskõlastaja poolt vaikimisi kooskõlastatuks või eeldatakse, et arvamuse andja ei soovi selle kohta arvamust avaldada.